

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 459/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Dušákovou, advokátska kancelária, Považská 26, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 23/2019 a jeho uznesením zo 7. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. augusta 2020 osobne do podateľne doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

████████████████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 23/2019 a jeho uznesením zo 7. júla 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 28/2013 z 18. decembra 2015 bol sťažovateľ uznaný vinným jednak z trestného činu vraždy formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. h) Trestného zákona v znení účinnom do 31. júla 2001, ale tiež z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona v znení účinnom do 31. augusta 2003, ktorých sa dopustil dvoma skutkami spáchanými jednak v ██████████ ██████████ 2. februára 2001, ale tiež v ██████████ ██████████ ██████████ 11. februára 2003. Bol mu za to uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 20 rokov so zaradením do III. nápravnovýchovnej skupiny. Zároveň bol zrušený výrok o treste uložený rozsudkom bývalého Špeciálneho súdu Pezinok sp. zn. PK 1 Tš 1/05 zo 6. júna 2006.

3. Na základe odvolania sťažovateľa a prokurátora rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 To 26/2016 z 25. mája 2016 bol rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu zrušený a sťažovateľovi bol uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 23 rokov so zaradením do III. nápravnovýchovnej skupiny.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 23/2019 zo 7. júla 2020 odmietnuté.

5. Podľa názoru sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy (nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon), ako aj podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru (nikoho nemožno odsúdiť za konanie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho práva trestným činom).

6. Sťažovateľ je presvedčený, že súd (neuvádza sa konkrétne, ktorý súd, pozn.) rozhodol v nezákonnom zložení [§ 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], ďalej zásadným spôsobom bolo porušené právo sťažovateľa na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] a napokon uznesenie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku].

7. V súvislosti s namietaným nezákonným zložením senátu sťažovateľ poukazuje na to, že 25. mája 2016 namietol zaujatosť členov senátu Dr. Chleboviča a Dr. Kelija. Písomné podanie predložil senátu osobne. Napriek tomu senát toto podanie ignoroval, tváriac sa, že mu nič nebolo podané. O námietke nerozhodol ani po obedňajšej prestávke a nekonštatoval ani to, že o námietke nebude rozhodovať.

8. Pokiaľ o námietke zaujatosti voči členom senátu nebolo rozhodnuté, platí fikcia, že títo členovia sú pre zaujatosť vylúčení z rozhodovania veci. Ak napriek vznesenej námietke senát vo veci rozhodol, potom treba vychádzať z toho, že rozhodol v nezákonnom zložení.

9. V súvislosti s namietaným porušením svojho práva na obhajobu sťažovateľa vychádza z toho, že dovolanie je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych chýb. Konkrétne podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku po vznesení obvinenia musí mať obvinený obhajcu už v prípravnom konaní, ak ide o konanie o obzvlášť závažnom zločine. Skutok, pre ktorý bol sťažovateľ stíhaný, zakladal dôvod povinnej obhajoby, a preto sťažovateľ musel mať obhajcu (zvoleného alebo ustanoveného) v každej fáze trestného stíhania.

10. Všeobecné súdy porušili zásadným spôsobom právo sťažovateľa na obhajobu, keď v rozpore s ústavou, dohovorom a Trestným poriadkom vykonal okresný súd hlavné pojednávanie napriek tomu, že obhajcovi [REDAKOVANÉ] bola vypovedaná plná moc. Ak za tohto stavu okresný súd pojednával, mohol tak konať len v nevyhnutnej dobe. Ďalej malo byť sťažovateľovi umožnené zvoliť si nového obhajcu. Pokiaľ okresný súd ďalej konal a za obhajcu považoval náhradného obhajcu (iného ako náhradného obhajcu v tom

čase sťažovateľ nemal), konal tak v rozpore so zákonom. Okresný súd svoj postup odôvodnil tým, že „*má náhradného obhajcu*“, čo pre ďalší priebeh konania postačuje. V skutočnosti však náhradný obhajca nenahrádza zvoleného alebo ustanoveného obhajcu. Vystupuje totiž len popri konkrétnom zvolenom alebo ustanovenom obhajcovi. Sťažovateľ napriek tomu od určitej doby nemal v konaní zvoleného, ale ani ustanoveného obhajcu.

11. Týmto postupom všeobecné súdy odňali sťažovateľovi jeho zákonné právo na obhajobu, resp. na možnosť reálneho uplatnenia tohto práva. Krajský súd mal správne už len na základe tohto porušenia zákona rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

12. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením skutku a nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia dospieva sťažovateľ k názoru, že došlo predovšetkým k nesprávnemu právnemu posúdeniu skutku uvedeného v bode 1 odsudzujúceho rozsudku, podľa ktorého „*v [redacted] v rodinnom dome č. [redacted] dňa 2.2.2001 vo večerných hodinách po tom, ako [redacted] v snahe uniknúť trestnej zodpovednosti za trestný čin vraždy v trestnej veci vedenej v tej dobe proti jeho osobe vo väzobnej forme na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 1 T/14/00, počas výkonu väzby v bližšie nezistenej dobe a nezisteným spôsobom z Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v [redacted] nahovoril ďalšiu osobu na fyzickú likvidáciu [redacted] za účelom, aby tento podpísal listinu, ktorá bude použitá ako písomné priznanie k trestnému činu, z ktorého bol vtedy obžalovaný [redacted], a následne [redacted] s ďalšími osobami vylákali, zviazali a previezli [redacted] do vyššie uvedeného rodinného domu, kde ho [redacted] spolu s ďalšími osobami donútili podpísať väčšie množstvo čistých listov papiera formátu A4 a následne ho [redacted] spolu s ďalšími osobami škrtili ťahaním koncov povrazu otočeného okolo krku kým nenastala smrť, po čom nahé telo [redacted] bolo ďalšími osobami v noci zakopané v katastri obce [redacted] a list s podpisom [redacted], v ktorom sa tento priznal k trestnému činu, z ktorého bol vtedy obžalovaný [redacted], bol dňa 19.2.2001 doručený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako odvolaciemu súdu v trestnej veci obžalovaného [redacted]*“.

13. Skutkový stav nebol v tomto prípade podľa názoru sťažovateľa správne právne kvalifikovaný, pretože nenaplnil znaky skutkovej podstaty trestného činu vraždy spáchaného zo zavrhnutiahodnej pohnútky podľa § 219 ods. 2 písm. h) Trestného zákona v znení účinnom do 31. júla 2001.

14. Krajský súd spáchanie skutku zo zavrhnutiahodnej pohnútky odôvodnil takto:

15. *«Taktiež za „inú zavrhnutiahodnú pohnútku“ je potrebné považovať – všeobecne – pohnútku, ktorá je v príkrom rozpore s morálkou a svedčí o morálnej zvrhlosti, bezcitnosti, bezohľadnom sebeckve a absolútnej neúcte páchatel'a k ľudskému životu a naplnenie tohto znaku vyplýva zo samotného konania oboch obžalovaných v jednotlivých skutkoch a je v súlade so závermi znalcov z Odboru zdravotníctvo a farmácia odvetvie Psychiatria.»*

16. Tento záver krajského súdu považuje sťažovateľ za paušálny, ničím neodôvodnený a neakceptovateľný. Skutková veta v prípade uznania viny za trestný čin spáchaný na základe obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky nemôže byť koncipovaná len ako všeobecné a nerozvité kopírovanie právnej vety predmetnej skutkovej podstaty trestného činu. Inými slovami, ak má byť ako dôvod uznania viny z kvalifikovanej skutkovej podstaty aj konštatácia obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky, musí byť táto osobitná pohnútko konkretizovaná.

17. V popise skutku pritom nie je žiadna zmienka o zavrhnutiahodnej pohnútko sťažovateľa, tým menej je táto pohnútko osobitne konkretizovaná. Obžaloba pohnútko opísaným spôsobom opomenula konkretizovať. Pri zachovaní princípu totožnosti skutku nič nebránilo súdu skutkovú vetu v tomto smere doplniť, avšak iba na základe dôkazov, ktoré by takéto doplnenie oprávňovali. Je možné konštatovať, že žiadny z vykonaných dôkazov takéto doplnenie skutkovej vety neumožnil.

18. Okamihom, v ktorom by okresný súd po vykonaní dokazovania na hlavnom pojednávaní dospel k záveru, že nešlo o trestný čin spáchaný z obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútko a že skutok sa posudzuje ako menej závažný trestný čin vraždy iba podľa § 219

ods. 1 Trestného zákona, nutne by sa musel vyrovnat' aj s otázkou jeho trestnosti z hľadiska premlčania trestného stíhania.

19. Všeobecné sudy nesprávne použili (hmotnoprávne) ustanovenia Trestného zákona týkajúce sa premlčania trestného stíhania.

20. Sťažovateľ bol uznaný vinným v skutku v bode 1 napriek tomu, že trestné stíhanie bolo premlčané. Z hľadiska dĺžky premlčacej doby nie je podstatné, ako skutok kvalifikovala obžaloba či vyšetrovateľ, rozhodujúca je skutočná povaha trestného činu, ako ju vyhodnotí súd po vykonaní dokazovania na hlavnom pojednávaní.

21. Podľa právneho stavu účinného k 2. februáru 2001 trestná sadzba odňatia slobody za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona bola 10 až 15 rokov. Podľa § 219 ods. 2 písm. h) bola sadzba trestu odňatia slobody 12 až 15 rokov alebo až výnimočný trest.

22. Podľa § 67 ods. 3 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 premlčanie trestného stíhania sa prerušuje vznesením obvinenia pre trestný čin, o premlčanie ktorého ide, ako aj po ňom nasledujúcimi úkonmi policajného orgánu, vyšetrovateľa, prokurátora alebo súdu smerujúcimi k trestnému stíhaniu páchatel'a. Pri kvalifikácii trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 2 písm. h) Trestného zákona by sa z hľadiska premlčania trestného stíhania musela aplikovať lehota 20 rokov v zmysle § 67 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, keďže podľa tohto ustanovenia trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je 20 rokov, ak ide o trestný čin, za ktorý Trestný zákon v osobitnej časti dovoľuje umožniť výnimočný trest. V čase vznesenia obvinenia sťažovateľovi 20-ročná lehota ešte neuplynula, a preto trestné stíhanie v prípravnom konaní a aj po podaní obžaloby bolo vedené dôvodne, avšak iba do momentu, kým okresný súd nedospel k záveru, že neboli zistené dôkazy preukazujúce, že sa sťažovateľ dopustil konania právne kvalifikovaného v zmysle § 219 ods. 2 písm. h) Trestného zákona.

23. Naproti tomu 10-ročná premlčacia doba vzťahujúca sa na trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona uplynula ešte pred vznesením obvinenia sťažovateľovi. Znamená to, že vznesenie obvinenia nemohlo zakladať dôvod prerušenia premlčania. K prerušeniu plynutia premlčacej doby by tak mohlo prísť iba v prípade,

že by nastala skutočnosť uvedená v ustanovení § 67 ods. 3 písm. b) Trestného zákona, teda ak by páchatel' spáchal v premlčacej dobe trestný čin nový, na ktorý Trestný zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší (t. j. trestný čin s trestnou sadzbou odňatia slobody na 10 až 15 rokov alebo prísnejšou). Takéto skutočnosti však v danom prípade neboli zistené. V predmetnej veci nejde o prípad predpokladaný v ustanovení § 67 ods. 2, ale ani § 67a písm. b) Trestného zákona.

24. Skutok v prípade sťažovateľa bol ukončený najneskôr 2. februára 2001, z čoho vyplýva, že 2. februára 2011 došlo k premlčaniu trestného stíhania za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona.

25. Podľa presvedčenia sťažovateľa sú skutkové zistenia okresného súdu a krajského súdu v extrémnom nesúlade s ich právnymi závermi. V takomto prípade treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru.

26. Sťažovateľ v ďalšom uvádza konkrétne výpovede svedkov a obžalovaných, z ktorých tvrdí extrémny nesúlad podľa jeho názoru vyplýva.

27. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva [redacted] podľa čl. 17 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 7 ods.1 Dohovoru o ochrane práv a základných slobôd. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 7.7.2020 sp. zn. 3Tdo 23/2019 porušené boli.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 7.7.2020 sp. zn. 3Tdo 23/2019 sa zrušuje a vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Skutkový stav veci

28. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 23/2019 zo 7. apríla 2020 vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 To 26/2016 z 26. mája 2016.

29. Podľa názoru najvyššieho súdu dovolanie sťažovateľa nie je dôvodné, pretože je zrejmé, že nie sú splnené podmienky.

30. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku treba uviesť, že sťažovateľ naplnenie tohto dovolacieho dôvodu vidí v tom, že nebolo rozhodnuté o vznesenej námietke zaujatosti z 25. mája 2015 voči členom senátu. Pritom s touto námietkou sa krajský súd už dôsledne vysporiadal v zápisnici o verejnom zasadnutí z 26. mája 2016, keď vychádzajúc z podrobného popisu situácie, za ktorej došlo k vzneseniu námietky zaujatosti, dospel k záveru, že tvrdenie o ignorovaní námietky zaujatosti neobstojí.

31. Podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5, alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní, alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

32. Krajský súd postupoval správne, keď o ostatnej námietke zaujatosti sťažovateľa už nerozhodoval, pretože táto nebola vznesená právne kvalifikovaným spôsobom, a to s poukazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku.

33. Sťažovateľ na verejnom zasadnutí požiadal o zaprotokolovanie členov senátu do zápisnice o verejnom zasadnutí, na čo mu predseda senátu oznámil, že tieto mená sú obsiahnuté v zápisnici o verejnom zasadnutí. Následne sťažovateľ vznesol námietku

voči senátu v zložení Dr. Kelij, Dr. Chlebovič a Dr. Kurák, pričom v zápisnici je explicitne uvedené, že o námietke zaujatosti senát nebude konať s poukazom na znenie ustanovenia § 32 ods. 6 Trestného poriadku. Krajský súd sa preto dôsledne vysporiadal s námietkou zaujatosti sťažovateľa, keď o nej s poukazom na citované ustanovenie už ďalej nekonal.

34. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľ vyvodzoval porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom zo skutočnosti, že vypovedal plnú moc obhajcovi [REDAKOVANÉ] a okresný súd následne konal s náhradným obhajcom, čo je v rozpore so zákonom, lebo náhradný obhajca nenahrádza zvoleného alebo ustanoveného obhajcu, keďže vystupuje len popri nich. Podľa sťažovateľa tým vznikla procesná situácia, keď nemal v tom čase iného obhajcu ako náhradného.

35. Podľa § 36 ods. 4 Trestného poriadku za včasnosť zvolenia obhajcu, ako aj za včasnosť podania žiadosti o ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 zodpovedá obvinený; pri zmene obhajcu nie je zvolenie obhajcu alebo ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 dôvodom na zmenu termínu už nariadeného úkonu trestného konania.

36. Podľa § 36 ods. 5 Trestného poriadku účinky zastupovania obhajcom nastávajú okamihom doručenia splnomocnenia alebo opatrenia o ustanovení obhajcu konajúcemu orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu.

37. Podľa § 43 ods. 3 Trestného poriadku skôr zvolený alebo ustanovený obhajca je však povinný plniť svoje povinnosti až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným alebo ustanoveným obhajcom.

38. Najvyšší súd nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o tom, že by v priebehu celého trestného konania došlo k porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu. Naopak, právo sťažovateľa na obhajobu bolo v priebehu trestného konania zachované, pričom sťažovateľ mal možnosť zúčastňovať sa pojednávani a uplatňovať svoje práva (či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu), pričom toto svoje právo v priebehu konania aj aktívne využíval.

39. Najvyšší súd poukazuje na faktografiu jednotlivých skutočností, a to najmä, že sťažovateľ v rozhodnom čase pred hlavným pojednávaním na okresnom súde 12. novembra 2015 mal dvoch zvolených obhajcov ■■■■■ a ■■■■■, ako aj náhradnú obhajkyňu ■■■■■, pričom ■■■■■ vypovedala sťažovateľovi plnú moc 11. novembra 2015, teda deň pred konaním hlavného pojednávania. Následne na hlavnom pojednávaní 12. novembra 2015 sťažovateľ vypovedal plnú moc ■■■■■ a okresný súd potom vykonal hlavné pojednávanie za prítomnosti náhradnej obhajkyne ■■■■■ a ■■■■■.

40. Treba konštatovať, že vykonanie hlavného pojednávania za prítomnosti sťažovateľa, obhajcu ■■■■■ a náhradnej obhajkyne ■■■■■ bolo lege artis, a to najmä aj z hľadiska zachovania obhajobných práv sťažovateľa. Sťažovateľ vypovedal plnú moc ■■■■■ až „na poslednú chvíľu“ priamo na hlavnom pojednávaní, pričom treba zdôrazniť, že skôr zvolený alebo ustanovený obhajca si má plniť svoje povinnosti až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným alebo ustanoveným obhajcom. V súlade s touto dikciou zákona ■■■■■ pokračoval v obhajobe sťažovateľa a rovnako v záverečnej reči z 13. novembra 2015 až do ustanovenia obhajcu ■■■■■. Sťažovateľ mal preto popri permanentnej náhradnej obhajkyňi ■■■■■ (sekundárna obhajoba) zabezpečeného v každom okamihu aj zvoleného alebo ustanoveného obhajcu (primárna obhajoba). Navyše, zo zodpovednosti sťažovateľa za včasnú a okolnostiam primeranú voľbu obhajcu v žiadnom prípade nevyplýva povinnosť všeobecného súdu prispôbovať režim konania a jeho priebeh predstávam a požiadavkám obhajcu ■■■■■, pretože ustanovenie § 43 ods. 3 Trestného poriadku explicitne definuje časový okamih plnenia povinností obhajoby aj po vypovedaní plnej moci, a to do reálneho (faktického) prevzatia obhajoby ustanoveným obhajcom ■■■■■.

41. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku treba uviesť, že námietky sťažovateľa sú spojené so skutkovými zisteniami, ktoré najvyšší súd nemôže meniť ani dopĺňať, ako aj s hodnotením dôkazov, ktoré najvyšší súd tak isto nemôže prehodnocovať. Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie

dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je najvyšší súd viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili nižšie súdy, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia. Námietky sťažovateľa smerujúce voči konečným skutkovým zisteniam a záverom, ktorými spochybňuje ich správnosť či úplnosť, sú preto z pohľadu dovolacieho konania irelevantné.

42. Pokiaľ ide o súdmi nižšieho stupňa použitú právnu kvalifikáciu na nimi ustálený skutkový stav (ktorý je pre najvyšší súd ako dovolací súd záväzný) za skutok v bode 1 rozsudku okresného súdu, ktorú sťažovateľ namietal, tak tu nemožno vytknúť žiadny nedostatok, ktorého sa konajúce súdy mali dopustiť podľa názoru sťažovateľa tým, že nebola naplnená kvalifikovaná skutková podstata trestného činu vraždy spočívajúca v spáchaní trestného činu z dôvodu inej obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky.

43. Za obzvlášť zavrhnutiahodný spôsob vykonania činu charakterizujúci objektívnu stránku obzvlášť závažného zločinu okresný súd a krajský súd správne považovali vysokú mieru surovosti a brutality spočívajúcu v škrtení obeť, ktorá pokračovala ťahaním koncov povrazu otočeného okolo jej krku, až kým nenastala smrť, čo možno chápať ako akési uistenie sa, že obeť s určitosťou zomrie, čo je uvedené explicitne aj v skutkovej vete rozsudku. Zavrhnutiahodnou pohnútkou bolo tak konanie sťažovateľa, ktoré začalo bez akéhokoľvek vyprovokovania k útoku zo strany obeť, pričom takéto konanie nie je možné označiť inak, ako za morálnu bezcitnosť, ľahostajný postoj sťažovateľa k protiprávnemu konaniu a jeho pohrdavý postoj k základným ľudským hodnotám. Pritom uvedené konanie proti telesnej integrite obeť vo forme mučivých útrap nemožno v demokratickej spoločnosti tolerovať. Preto aplikácia kvalifikačného znaku obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky bola náležitá. Možno tiež doplniť, že naplnenie kvalifikačného znaku obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky je vecou individuálneho nazerania na daný konkrétny skutok, pričom možno za ňu považovať aj existenciu skutočnosti, že páchatel' usmrtil iného preto, aby sa vyhol trestnej zodpovednosti za inú trestnú činnosť (vlastnú alebo spolupáchatel'a), a to aj za cenu ľudského života. V danej veci bolo takéto konanie napokon aj naplnené, keď obeť mala podpísať listinu (priznanie sa k trestnému činu, z ktorého bol obžalovaný ■■■■■■ figurujúci ako spolupáchatel' spolu so sťažovateľom).

44. Pokiaľ sťažovateľ následne požadoval, aby najvyšší súd skúmal premlčanie trestného stíhania v prípade, ak dospeje k záveru o absencii obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky, je táto jeho požiadavka vzhľadom na už uvedené závery nedôvodná.

III.

Relevantná právna úprava

45. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

46. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

47. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

48. Ústavnú sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

49. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

50. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

51. Jadrom ústavnej sťažnosti sú tri námietky sťažovateľa, ktorý je jednak presvedčený, že súd (podľa všetkého krajský súd) rozhodol v nezákonnom zložení (lebo hoci sťažovateľ namietol zaujatosť dvoch členov senátu, o jeho námietke nebolo rozhodnuté

a nebolo uvedené ani to, že sa o námietke nebude rozhodovať z niektorého zo zákonných dôvodov), ďalej okresný súd zásadným spôsobom porušil právo sťažovateľa na obhajobu (keď napriek skutočnosti, že mal iba náhradného obhajcu, vo veci konal) a napokon zistený skutok nesprávne právne posúdil, resp. nesprávne použil iné hmotnoprávne ustanovenia (lebo zo skutkovej vety bodu 1 výroku rozsudku nevyplývajú konkrétne skutočnosti majúce naplniť znak skutkovej podstaty trestného činu vraždy spočívajúci v zavrhnutiahodnej pohnútke konania sťažovateľa, v dôsledku čoho skutok mal byť správne právne posúdený iba podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona s tým, že jeho trestná stíhatelnosť je premlčaná). Uvedené námietky sťažovateľa vyplývajú z bodov 6 až 24.

52. Okrem toho je sťažovateľ presvedčený, že skutkové zistenia okresného súdu a krajského súdu sú v extrémnom nesúlade s ich právnymi závermi, pričom sťažovateľ podrobne uvádza konkrétne výpovede svedkov a obžalovaných, z ktorých ním tvrdený extrémny nesúlad má vyplývať (pozri body 25 a 26).

53. Najvyšší súd v dovolacom uznesení sp. zn. 3 Tdo 23/2019 zo 7. apríla 2020 reaguje na uvedené námietky sťažovateľa (ktoré sú v podstate zhodné s jeho námietkami uplatnenými v dovolaní) podrobnou argumentáciou vyplývajúcou z bodov 34 až 40, ďalej bodov 42 až 44, ako aj z bodu 41.

54. Podaná ústavná sťažnosť je koncipovaná tak, že sťažovateľ v podstate iba znova opakuje argumentáciu uplatnenú už v dovolaní, pričom nijakým spôsobom nereflektuje na protiargumentáciu najvyššieho súdu podrobne a vyčerpávajúco vysvetľujúcu konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré najvyšší súd nemohol dovoláciu argumentáciu sťažovateľa považovať za akceptovateľnú. Sťažovateľ dokonca zachádza až tak ďaleko, že nielenže nereaguje na konkrétne protiargumenty najvyššieho súdu, ale ich vôbec ani len nespomína.

55. Za daného stavu v ústavnej sťažnosti absentuje akákoľvek relevantná skutková a právna argumentácia, ktorá by aspoň spochybňovala (keď už nie vyvracala) skutkové a právne závery najvyššieho súdu, ktoré sa z pohľadu ústavného súdu javia ako dostatočné

a presvedčivé. Inými slovami, sťažovateľ nevytvoril ani najzákladnejší argumentačný predpoklad, vo svetle ktorého by ústavný súd mohol namietať závery najvyššieho súdu preskúmať. Preto je podaná ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená.

56. Ústavný súd považuje za potrebné osobitne sa zmieniť o námietke sťažovateľa, podľa ktorej skutkové zistenia okresného súdu a krajského súdu sú v extrémnom nesúlade s ich právnymi závermi (pozri bod 52). Na margo tejto argumentácie najvyšší súd uviedol, že je v rámci dovolacieho konania viazaný skutkovým stavom zisteným okresným súdom a krajským súdom, a preto túto námietku nemôže v dovolacom konaní posudzovať (pozri bod 41).

57. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľ (ktorý už uvedené závery najvyššieho súdu vyslovené v dovolacom uznesení nijako nespochybňoval) mohol za daného stavu podanou ústavnou sťažnosťou napadnúť nielen dovolacie uznesenie najvyššieho súdu, ale aj odvolací rozsudok krajského súdu, keďže krajský súd v rámci odvolacieho konania (na rozdiel od najvyššieho súdu v rámci dovolacieho konania) správnosť skutkových zistení okresného súdu preskúmať mohol. Sťažovateľ však túto možnosť nevyužil.

58. Ústavnú sťažnosť možno považovať za zjavne neopodstatnenú aj z iných pohľadov.

59. Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu čl. 7 ods. 1 dohovoru, ktorý vo svojej podstate vyjadruje zásadu „nullum crimen sine lege“. Hoci sťažovateľ neuvádza, akými konkrétnymi skutočnosťami malo podľa jeho názoru k porušeniu tohto ustanovenia dôjsť. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno vyvodiť, že má na mysli tú okolnosť, že trestná stíhateľnosť skutku uvedeného v bode 1 výroku rozsudku okresného súdu zanikla uplynutím zákonnej 10-ročnej premlčacej doby.

60. S uvedeným právnym záverom sťažovateľa zásadne nemožno súhlasiť. Samotná skutočnosť, že dôjde k márnemu uplynutiu premlčacej doby stanovenej pre trestnú

stíhateľnosť určitého trestného činu, neznamená vo svojich dôsledkoch, že daný skutok už nie je trestným činom. Rozhodujúce je totiž to, že v čase spáchania skutku bol tento považovaný za trestný čin. Márne uplynutie premlčacej doby neznamená vo svojich dôsledkoch, že skutok prestal byť trestným činom, ale iba to, že už nie je možné páchatel'a zaň trestne stíhať, resp. potrestať. To nemá so zásadou „nullum crimen sine lege“ evidentne nič spoločné.

61. Ďalej sťažovateľ namieta, že došlo k porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy zaručujúceho, že trestne stíhať možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

62. Toto ustanovenie ústavy možno aplikovať v súvislosti s námietkou sťažovateľa, podľa ktorej trestná stíhateľnosť skutku uvedeného v bode 1 výroku rozsudku okresného súdu zanikla v dôsledku premlčania, lebo je zrejmé, že pokiaľ by bol záver sťažovateľa o premlčaní trestného stíhania správny, potom by trestné stíhanie za tento skutok už nebolo možné začať a už vôbec nie vzniesť obvinenie voči konkrétnej osobe. Opačný postup by bol totiž trestným stíhaním vedeným spôsobom, ktorý by bol v rozpore so zákonom.

63. Naproti tomu z obsahu podanej ústavnej sťažnosti nevyplývajú žiadne konkrétne tvrdenia, ktoré by sa v súvislosti s namietaným porušením čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru týkali skutku uvedeného v bode 2 výroku rozsudku okresného súdu. Sťažovateľ totiž neuvádza žiadne také skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že trestné stíhanie pre trestný čin vraždy za druhý skutok bolo vedené inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, ale ani také skutočnosti, ktoré by sa priečili zásade „nullum crimen sine lege“.

64. Na skutok uvedený v bode 2 výroku rozsudku okresného súdu sa vzťahujú námietky sťažovateľa, podľa ktorých krajský súd rozhodol v nezákonnom zložení, okresný súd zásadným spôsobom porušil obhajobné práva sťažovateľa a skutkové zistenia okresného súdu a krajského súdu sú v extrémnom nesúlade s ich právnymi závermi. Ani jedna z týchto námietok celkom zrejme nemôže byť porušením čl. 17 ods. 2 ústavy, ale ani čl. 7 ods. 1

dohovoru. Správne by sa v týchto súvislostiach malo namietat' porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo sa však nestalo.

65. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu